advies aan b&w

GEMEENTE WEERT

Sector	: Inwoners	Openbaar: ☑
Afdeling	: Werk, Inkomen en Zorgverlening	Niet openbaar: ☐
Zaaknummer(s) ingekomen stuk(ken)	: Z/15/3081	Kabinet: ☐
Behandelend medewerk(st)er	: Erwin Zweypfenning en: S. Linssen Tel.: (0495) 57 58 41	
Portefeuillehouder(s)	: H.A. Litjens	Nummer B&W-advies: BW-008481

ONDERWERP

Beantwoording brief van meneer Peterse (fractie SP) ingevolge artikel 40 van het Reglement van Orde voor de vergadering van de raad.

ADVIES

Instemmen met de beantwoording van de brief van de SP van 11 mei 2015 met vragen over 'sociale recherche, kostendelersnorm en fraudewet'.

TOELICHTING

Zie bijgaande brief ter beantwoording.

JURIDISCHE GEVOLGEN (o.a. FATALE TERMIJNEN/HANDHAVING)

Niet van toepassing.

FINANCIËLE EN PERSONELE GEVOLGEN

Niet van toepassing.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Voor wie is dit advies van belang?:
❖ Raadsleden
Nadere specificatie: Brief

		S		B	W HL	W FvE	W PS	W GG
Weert, 2 juni 2015 De directeur,			akkoord					
			bespreken					
		Behandeling uiterlijk in college van 16 juni 2015						

In te vullen door het B&W secretariaat:

☑ Akkoord
☐ Akkoord met tekstuele aanpassing door portefeuillehouder
☐ Anders, nl.:

☐ Niet akkoord
☐ Gewijzigde versie

☐ A-stuk
☐ B-stuk
☐ C-stuk

Beslissing d.d.: 16-6-'15 Nummer: 7

De secretaris,

Totaal aantal pagina's: 2
Pagina 1

Geadviseerd wordt de volgende communicatie-instrumenten te gebruiken:
❖ Brief
Nadere specificatie:

Geadviseerd wordt de volgende participatie-instrumenten te gebruiken:
❖ Niet van toepassing

OVERLEG GEVOERD MET

Intern:
Kees Joosten, hoofd afdeling Werk, Inkomen en Zorgverlening
Maartje Lambers, medewerker bezwaar en beroep
Rob van Leeuwen, applicatiebeheerder
Mia Aerdts, financieel consulent
Joan Lensvelt, consulent inkomen

Extern:
-

BIJLAGEN

Openbaar:
Brief aan meneer Peterse van de SP-fractie
Artikel 40 brief van meneer Peterse van de SP-fractie

Niet-openbaar:
Niet van toepassing

GEMEENTE WEERT

SP-fractie Weert
Dhr. Bert Peterse
Beekpoort 10
6001 HA WEERT

Weert, 18 JUNI 2015

Onderwerp : Art. 40 vragen over 'sociale recherche, kostendelersnorm en fraudewet'
Ons kenmerk : Z/15/3081

Beste meneer Peterse,

Op 11 mei 2015 ontvingen wij uw brief "schriftelijke vragen, conform artikel 40 van het reglement van orde" over de onderwerpen "Sociale recherche, kostendelersnorm en fraudewet".

Uw vragen
Wij zullen hierna uw (twaalf) vragen beantwoorden.

1. Heeft de gemeente Weert zelf sociaal rechercheurs in dienst (al dan niet in samenwerking met andere gemeenten) of is dit commercieel uitbesteed?
De gemeente Weert heeft een team Sociale recherche, bestaande uit twee sociaal rechercheurs (2 fte) en twee preventiemedewerkers (1,9 fte). Zij zijn in dienst van de gemeente Weert en voeren ook werkzaamheden uit ten behoeve van de gemeente Nederweert. Naar rato van het aantal uitkeringsgerechtigden compenseert Nederweert de gemeente Weert voor deze inzet. Zie ook antwoord op vraag 4.

2. A. Indien dit is uitbesteed, op welke basis is dit uit besteed?
B. Wordt er gewerkt volgens een No cure no pay constructie?
C. Tot wanneer loopt het contract en met welk bedrijf is een contract afgesloten?
Niet aan de orde, zie het antwoord op vraag 1.

3. Is het college het met de SP eens dat het onwenselijk is sociaal recherchewerk commercieel uit te besteden op een No cure no pay basis? Zo nee, waarom niet?
Het college heeft hier geen standpunt over in hoeven te nemen omdat de vraag zich niet heeft voorgedaan. Mocht zich de vraag wel voordoen zal het college dan alsnog een standpunt innemen. Op voorhand kan wel worden aangegeven dat, gelet op de recente uitspraak van de Centrale Raad van Beroep hierover, het commercieel uitbesteden van sociaal recherchewerk juridisch zeer complex is en veelal zelfs in strijd met de wet is. Er zijn overigens geen plannen om een onderzoek te doen naar het commercieel uitbesteden van sociaal recherchewerk.

Beekstraat 54
Correspondentieadres: Postbus 950, 6000 AZ Weert
Telefoon: (0495) 575 000 - Telefax: (0495) 541 554 - E-mail: gemeente@weert.nl
Website: www.weert.nl

4. Wat zijn de uitvoeringskosten voor het sociaal recherchewerk en voor welk bedrag aan fraude is er in 2014 opgespoord?
De uitvoeringskosten zijn, exclusief gemeentelijke overheadkosten, € 221.000.
Nederweert heeft voor de inzet van sociale recherche € 26.000 betaald, zodat per saldo de inzet van sociale recherche € 195.000 kost. In 2014 is in totaliteit een bedrag van € 15.888 aan fraude teruggevorderd.
Nadrukkelijk willen wij opmerken dat uit een vergelijk tussen uitvoeringskosten enerzijds en opgespoorde fraude anderzijds geen conclusie getrokken kan worden over de effectiviteit van handhaving. Het team sociale recherche verricht namelijk naast repressieve taken ook preventieve werkzaamheden.
Daarnaast zorgt het (vroegtijdig) beëindigen van een uitkering veelal geen fraudebedrag (terugvordering) op, maar wel een besparing naar de toekomst op. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een door Stimulansz, in samenspraak met het Ministerie van SZW, ontwikkeld rekenmodel (besparingscalculator) dat inzicht geeft in besparingen als gevolg van handhavingsinzet.
Tot 2009 werd dit besparingsbedrag opgenomen in het Prestatieverslag dat jaarlijks aan de gemeenteraad werd voorgelegd. Vanaf 2010 is het Prestatieverslag vervallen en geïntegreerd in de begroting.

Door de inzet van team handhaving in 2014 is het volgende 'resultaat' gegenereerd:

Boete (bijstand):	€ 18.051
Boete (inburgering):	€ 2.500
Fraude:	€ 15.888
Besparing in 2014:	€ 409.947
Besparing na 2014:	€ 932.018
Totaal	€ 1.378.404

5. A. Hoeveel dossiers zijn er in 2014 door de sociale recherche onderzocht?
De sociale recherche heeft in 2014 voor de gemeente Weert 251 onderzoeken uitgevoerd.

B. In hoeveel gevallen heeft dat in 2014 geleid tot het beëindigen van een uitkering?
In 2014 zijn, als direct gevolg van het onderzoek van de sociale recherche, van de onder A genoemde gevallen 23 uitkeringen beëindigd. Daarnaast zijn door de eerder genoemde (251) onderzoeken 26 uitkeringen geweigerd/afgewezen en zijn 6 uitkeringen aangepast. Van alle onderzoeken heeft bijna 22% ook daadwerkelijk 'iets' opgeleverd. In 78% bleek er geen grond te zijn voor aanpassing van de uitkering.

C. In hoeveel gevallen werd er als gevolg daarvan vanuit de Fraudewet een maatregel opgelegd?
Voor de beantwoording van de vraag zijn wij ervan uit gegaan dat u 'boete' bedoelt in plaats van 'maatregel'. Een boete wordt opgelegd bij fraude en andere schending van de inlichtingenplicht. Een maatregel wordt opgelegd bij schending van andere verplichtingen. Bij de onder A genoemde onderzoeken heeft in 41 gevallen een boeteonderzoek plaatsgevonden en is in 31 gevallen daadwerkelijk een boete opgelegd.

D. Zijn er in 2014 na het 5.B. genoemde aantal beëindigen/ stopzetten van uitkeringen bezwaar/beroepsprocedures aangespannen? Zo ja, hoeveel? En hoeveel daarvan hebben geleid tot het terugdraaien/ herzien van het besluit?
Bij de onder A genoemde onderzoeken heeft in 14 gevallen een bezwaar- of beroepsprocedure plaatsgevonden. In 1 geval is het aangevallen primaire besluit teruggedraaid of herzien.

6. In hoeverre richt de aanpak zich op echte fraudeurs en aanpakken van grote zaken? Zo nee, waarom niet? En is het college het met de SP eens dat hier de prioriteit zou moeten liggen?

Weert pakt zowel de grotere fraudezaken als kleinere fraudezaken aan. Bij de kleinere fraudezaken is de bewijslast meestal relatief vrij eenvoudig rond te krijgen. Veelal worden we hierin ondersteund door bestanden die via het Inlichtingenbureau worden verkregen. De grote zaken hebben veelal een grotere doorlooptijd, zijn vaak complex en daarnaast lastig bewijsbaar. Zo leert ervaring dat samenwoningsfraude in het grootste deel van de gevallen niet rond te krijgen is of later strandt bij de Centrale Raad van Beroep. Daarnaast geldt dat de aanpak van grotere zaken (fraudebedrag meer dan € 50.000) door verhoging van de fraudegrens bemoeilijkt is voor handhavers. Er dient namelijk aan het begin van het onderzoek al duidelijk te zijn of er sprake is of kan zijn van een strafrechtelijke zaak. Is dit niet duidelijk dan heeft sociaal rechercheur geen strafrechtelijke bevoegdheden. Gevolg hiervan is dan dat voortijdig in het onderzoek de klant benaderd moet worden, omdat bewijsstukken niet op een andere manier te verkrijgen zijn. Dit is in het voordeel van de klant, omdat zo de uiteindelijk vastgestelde nadeelperiode (veel) korter kan zijn dan de daadwerkelijke periode van regelovertreding. Blijkt in de loop van het onderzoek dat er mogelijk strafrechtelijke afhandeling noodzakelijk is, dan zal hiertoe door de sociaal rechercheurs worden overgegaan.

Het in de brief genoemde LCSR heeft ook geconcludeerd dat de aangiftegrens verlaagd moet worden om optimaal te kunnen handhaven.

Dit alles laat onverlet dat we fraude, klein en groot, met dezelfde aandacht oppakken.

7. In hoeverre vreest het college met de SP dat de kostdelersnorm tot 'kleine' fraude gaat leiden?
Voordat de zogenaamde 'kostendelersnorm' in de bijstandswet werd geïntroduceerd werd de bijstandsuitkering ook al verlaagd als de uitkeringsgerechtigde kosten kon delen. De verlaging was bij twee of meer personen hoger dan bij één persoon. Bij één persoon bedroeg de verlaging ongeveer € 120 per maand en bij twee of meer personen ongeveer € 240 per maand. Ook in die situatie kon het voor uitkeringsgerechtigden verleidelijk lijken om te frauderen om zo een hogere uitkering te verkrijgen. Dit wordt in essentie met de kostendelersnorm niet anders. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat het 'voordeel' voor een frauderende uitkeringsgerechtigde hoger wordt.

8. Op welke wijze wil het college de kostdelersnorm gaan handhaven?
De handhaving van de kostendelersnorm zal op dezelfde wijze plaatsvinden als onder het oude bijstandsregime. Net als onder de Wet werk en bijstand is controle op de woonsituatie van uitkeringsgerechtigden belangrijk. Zo zullen verhuisbewegingen van medebewoners van uitkeringsgerechtigden die per 1 juli 2015 onder de kostendelersnorm vallen nadrukkelijk worden bekeken. Waar nodig zal een nader onderzoek en/of huisbezoek plaatsvinden.

9. Kan het college aangeven hoeveel uitkeringsgerechtigden onder de kostdelersnorm (zittend bestand) gaan vallen? Welk percentage van het zittend bestand is dit?
Alle uitkeringsgerechtigden die op 31 december 2014 een bijstandsuitkering hadden en op dat moment met anderen in een woning woonden vallen onder het overgangsrecht kostendelersnorm. Dat houdt in dat de kostendelersnorm voor hen pas vanaf 1 juli 2015 gaat gelden. Deze groep wordt voor de vraagstelling betiteld als 'zittend bestand'. Nieuwe instroom (vanaf 1 januari 2015) valt namelijk al gelijk onder de kostendelersnorm. In 225 gevallen is bij het 'zittende bestand' onderzoek gedaan naar de kostendelersnorm. Dit is ongeveer 25% van het totale bestand.
Op dit moment zijn de onderzoeken nog in volle gang. Uitgaande van de signalen vanuit de praktijk blijkt dat er bij ongeveer 60% van de tot nu toe onderzochte gevallen sprake is van toepassing van de kostendelersnorm.

Bij de 'nieuwe instroom' zijn in de 58 gevallen 5 gevallen waarbij de kostendelersnorm wordt toegepast, dit is bijna 10%. Met 'nieuwe instroom' wordt bedoeld uitkeringen algemene bijstand met een ingangsdatum na 31-12-2014.

10. Op welke wijze worden deze mensen ingelicht? Wordt hierbij ook ingegaan op de fraudewet en op de risico's, rechten en plichten bij een huisbezoek e.d.? Immers is recent het protocol huisbezoeken vastgesteld (TILS-1072).
Het in 2013 vastgestelde protocol huisbezoek WIZ is inderdaad kort geleden opnieuw vastgesteld. Dit omdat één en ander juridisch technisch aangepast moest worden.
Dit protocol is echter inhoudelijk niet gewijzigd. Dit omdat onder de Wet werk en bijstand, net als onder de Participatiewet, een huisbezoek een middel kan zijn om de woonsituatie vast te kunnen stellen. Dit ingrijpende middel past Weert overigens alleen toe wanneer daar gegronde reden voor is. Hierbij wordt, anders dan geschetst wordt in de door u aangehaalde uitzending van de Monitor, nadrukkelijk aangegeven wat de rechten en plichten zijn. Ook wordt aangegeven wat de consequenties van weigering is. Dit wordt op schrift gesteld en alleen na schriftelijke instemming wordt een woning binnen getreden. Deze instemming wordt bij iedere afzonderlijke ruimte in de woning verkregen. Zie hiervoor ook de bijlage bij het Protocol huisbezoek WIZ. We gaan niet, zoals in grotere steden wel het geval is, "standaard" bij iedere aanvraag algemene bijstand op huisbezoek. Dit is ook expliciet aangegeven in het collegebesluit van 28 april 2015 (BW-008293). Daarnaast zal dit ook expliciet worden verankerd in het fraudebeleidsplan dat in 2015 nog in een herschreven versie aan de raad wordt voorgelegd.

11. Is het college het eens met de SP dat de kostdelersnorm tot fraude kan leiden, terwijl vanuit andere beleidsuitgangspunten het toepassen van de kostdelersnorm ongewenst is? Kunt u uw standpunt nader toelichten?
Bij de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel Wet maatregelen WWB dat de kostendelersnorm introduceerde is veel aandacht besteed aan de kostendelersnorm. In de media aangehaalde 'mantelzorgboete' kreeg daarbij ruime aandacht. Hierbij is door de staatssecretaris besloten om voor ouderen binnen de AOW een uitzondering te maken op de kostendelersnorm. Discussie over of de kostendelersnorm haaks staat op andere wet- en regelgeving is een, overigens gepasseerde, Haagse discussie. Dit college ziet voor haarzelf geen plek en rol om zich hierin (alsnog) te mengen.

12. Wat is het totale voorziene uitvoeringsbudget voor 2015 (met en zonder toepassen van overheadkosten) voor het verstrekken van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet (WWB, IOAZ, IAOW, enzovoort)? Welk bedrag is in totaal voorzien aan uitkeringen in 2015 in het kader van de participatiewet?
Het begrote bedrag aan uitkeringen levensonderhoud (het zogenaamde "BUIG-budget") is voor 2015 € 12.855.700. Het uitvoeringsbudget zelf, inclusief overhead, bedraagt € 1.987.273. Dit is het bedrag dat nodig is om de uitkeringen te verstrekken. In dit bedrag zitten tevens de uitvoeringskosten van bijzondere bijstand en minima beleid. De uitvoeringskosten van re-integratie en WMO zitten hier niet in.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Weert,

De secretaris, De burgemeester,

BIS BenW adviezen - 8481

SP fractie Weert
www.weert.sp.nl

Beekpoort 10
6001 HA Weert

weert@sp.nl

GEMEENTE WEERT
INGEKOMEN OP
11 MEI 2015
ZAAKNR. 2/15/3081
AFD./AFK. W12/38667
RAADSNR.
KOPIE NAAR B&W, a. van Beerendonk griffie

Weert, 11 mei 2015

Aan: Het College van Burgemeester en Wethouders van Weert
Van: Bert Peterse, SP-fractie Weert
Betreft: Schriftelijke vragen, conform artikel 40 van het reglement van orde
Onderwerp: Sociale recherche, kostdelersnorm en fraudewet

Geacht college,

Op 19 april 2015 zond het televisieprogramma De Monitor een reportage uit over de inzet van de sociale recherche door gemeenten.[1] Sommige gemeenten kiezen voor een No cure no pay aanpak. Het Landelijk Contact Sociaal Rechercheurs concludeert dat gemeenten de makkelijke gevallen afhandelen waarmee kleine bedragen zijn gemoeid, maar de grote(re) fraudezaken laten liggen.[2] Inmiddels heeft zich al een familie bij de SP gemeld nadat de uitkering is stopgezet op basis van werk van de sociale recherche. Met alle veranderingen binnen de Participatiewet, de op handen zijnde kostdelersnorm voor het zittende bestand en de Fraudewet, wordt de kans op 'kleine' fraude groter.

Een beroep op de sociale voorzieningen ziet de SP als een uiterste middel voor mensen om tijdelijk in levensonderhoud te kunnen voorzien. Zelf in een eigen inkomen voorzien en zo meedoen aan de samenleving is de beste wijze van zelfontplooiing en geeft mensen de meeste voldoening. Het frauderen of langer dan noodzakelijk gebruik maken van sociale voorzieningen is voor de georganiseerde solidariteit van het systeem niet wenselijk. Vooral mensen met een modaal inkomen dragen het meeste bij aan de sociale zekerheid in Nederland.

Met de kostdelersnorm (vanaf 1-1-2015 voor nieuwe instroom en vanaf 1-7-2015 voor het bestaande bestand) wordt het voor een ouder in een uitkeringssituatie met inwonende volwassen(en)/ kinderen of voor iemand met een uitkering en een inwonende ouder (bijvoorbeeld vanwege mantelzorg) haast 'noodzakelijk' fraude te plegen, vanwege het verlagen van de uitkering als gevolg van deze norm. Schijnverhuizingen of commerciële relaties (verhuurconstructies) kunnen ontstaan. Dit kan er toe leiden dat mensen in een schuldenpositie komen en uiteindelijk een beroep op de schuldhulpverlening moeten doen.

Inmiddels is gebleken dat de beschikbare middelen niet toereikend zijn. Voor 2015 ontvangt de gemeente € 1.572.869 minder dan begroot voor bijstandsuitkeringen. De SP ziet alleen al om die reden het liefst de uitvoeringskosten tot een minimum beperkt zodat deze middelen gebruikt kunnen worden om mensen te ondersteunen die een te laag inkomen hebben om volwaardig mee te kunnen doen aan de samenleving.

---

[1] NCRV-KRO: De monitor, 19 april 2015: http://demonitor.ncrv.nl/sociale-dienst/bekijk-reportage-5
[2] Trouw: 30 april 2015: http://www.trouw.nl/tr/nl/4500/Politiek/article/detail/3989489/2015/04/30/Sociaal-rechercheurs-slaan-alarm-Bijstandsfraude-loont.dhtml / Binnenlands Bestuur: 16 april 2015: http://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/nieuws/sociaal-rechercheurs-fraude-loont.9470886.lynkx

Bovenstaande zaken leiden bij de SP fractie Weert tot de volgende vragen die wij graag schriftelijk beantwoord zien:

1. Heeft de gemeente Weert zelf sociaal rechercheurs in dienst (al dan niet in samenwerking met andere gemeenten) of is dit commercieel uitbesteed?
2. A. Indien dit is uitbesteed, op welke basis is dit uit besteed?
   B. Wordt er gewerkt volgens een No cure no pay constructie?
   C. Tot wanneer loopt het contract en met welk bedrijf is een contract afgesloten?
3. Is het college het met de SP eens dat het onwenselijk is sociaal recherchewerk commercieel uit te besteden op een No cure no pay basis? Zo nee, waarom niet?
4. Wat zijn de uitvoeringskosten voor het sociaal recherchewerk en voor welk bedrag aan fraude is er in 2014 opgespoord?
5. A. Hoeveel dossiers zijn er in 2014 door de sociale recherche onderzocht?
   B. In hoeveel gevallen heeft dat in 2014 geleid tot het beëindigen van een uitkering?
   C. In hoeveel gevallen werd er als gevolg daarvan vanuit de Fraudewet een maatregel opgelegd?
   D. Zijn er in 2014 na het 5.B. genoemde aantal beëindigen/ stopzetten van uitkeringen bezwaar/beroepsprocedures aangespannen? Zo ja, hoeveel? En hoeveel daarvan hebben geleid tot het terugdraaien/ herzien van het besluit?
6. In hoeverre richt de aanpak zich op echte fraudeurs en aanpakken van grote zaken? Zo nee, waarom niet? En is het college het met de SP eens dat hier de prioriteit zou moeten liggen?
7. In hoeverre vreest het college met de SP dat de kostdelersnorm tot 'kleine' fraude gaat leiden?
8. Op welke wijze wil het college de kostdelersnorm gaan handhaven?
9. Kan het college aangeven hoeveel uitkeringsgerechtigden onder de kostdelersnorm (zittend bestand) gaan vallen? Welk percentage van het zittend bestand is dit?
10. Op welke wijze worden deze mensen ingelicht? Wordt hierbij ook ingegaan op de fraudewet en op de risico's, rechten en plichten bij een huisbezoek e.d.? Immers is recent het protocol huisbezoeken vastgesteld (TILS-1072).[3]
11. Is het college het eens met de SP dat de kostdelersnorm tot fraude kan leiden, terwijl vanuit andere beleidsuitgangspunten het toepassen van de kostdelersnorm ongewenst is? Kunt u uw standpunt nader toelichten?
12. Wat is het totale voorziene uitvoeringsbudget voor 2015 (met en zonder toepassen van overheadkosten) voor het verstrekken van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet (WWB, IOAZ, IAOW, enzovoort)? Welk bedrag is in totaal voorzien aan uitkeringen in 2015 in het kader van de participatiewet?

Met vriendelijke groet,
Namens de SP fractie Weert,

Bert Peterse

[3] TILS-1072: https://gemeenteraad.weert.nl/Documenten/ter-inzage-liggende-stukken-tils/TILS-05-1072.pdf

SP

BIS BenW adviezen - 8481

www.binnenlandsbestuur.nl/nieuwsbrieven

BB
BINNENLANDS BESTUUR

SOCIAAL RECHERCHEURS: FRAUDE LOONT

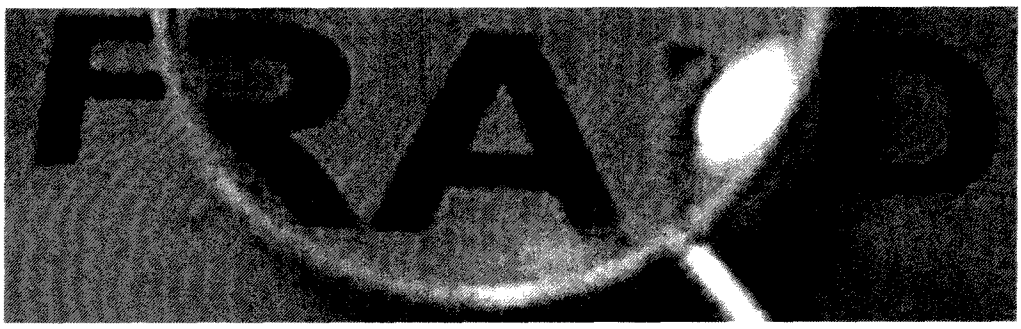

Maarten Bakker 16 apr 2015 29 reacties

Het Landelijk Contact Sociaal Rechercheurs (LCSR) slaat in een brief aan staatssecretaris Klijnsma (Sociale Zaken en Werkgelegenheid, PvdA) alarm over de bestrijding van de bijstandsfraude. Fraudeurs ontlopen hun straf doordat ze niet worden aangepakt door gemeenten, aldus het LCSR.

'Fraude in de bijstand loont wel degelijk', schrijft LCSR-voorzitter Irma Heintzberger aan Klijnsma. Het LCSR richt zich tot de staatssecretaris omdat de bewindsvrouw medio dit jaar de Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW wetgeving evalueert. De wettelijk regeling werkt volgens de sociale rechercheurs niet.

Fraudeurs

Het LCSR stelt dat fraudeurs door onder meer het beleid van gemeenten niet de straf krijgen die ze verdienen. Voorzitter Heintzberger meent dat 'veel gemeenten alleen de prioriteit leggen bij het beëindigen van een uitkering waardoor de echte fraudeur ontkomt aan een passende sanctie.'

Goedkoper

Gemeenten zouden het goedkoper vinden om geen diepgravend onderzoek te doen naar de lengte van de periode dat een fraudeur ten onrechte een uitkering kreeg. Daardoor hoeft hij niet terug te betalen, krijgt hij geen boete en wordt hij ook niet strafrechtelijk aangepakt. 'Vaak komt de fraudeur na een korte periode weer terug in de uitkering omdat de levenssituatie aangepast zou zijn', schrijft Heintzberger aan staatssecretaris Klijnsma.

Rap gedaald

Doordat gemeenten weinig prioriteit zouden geven aan de vervolging van fraudeurs, zouden er ook nog maar weinig sociale rechercheurs nodig zijn. In 2013 liep het aantal terug van ongeveer 300 naar minder dan 150. Het LCSR meent dat het ook niet meer duidelijk is hoe groot de bijstandsfraude in Nederland precies is, nu gemeenten de omvang van fraudezaken niet meer grondig uitzoeken.

BIS BenW adviezen - 8481

Aangiftegrens

Veel bijstandfraudeurs zouden aan strafvervolging door het OM ontsnappen omdat er pas aangifte tegen hen gedaan hoeft te worden bij een fraudebedrag van 50 duizend of meer. In sommige regio's komt het OM echter ook al in actie als er sprake is van een fraude van 20 duizend euro. Het LCSR vraagt de staatssecretaris om van dit bedrag voor geheel Nederland de zogenaamde aangiftegrens te maken. Dan zouden er ook meer fraudeurs in het strafbankje belanden.

Groothandel

Het LCSR vindt dat de fraudebestrijding ook bemoeilijkt wordt door jurisprudentie en Europese regelgeving. Sociale rechercheurs die door gemeenten worden benoemd, mogen hun bevoegdheden niet altijd volop gebruiken. Ze kunnen dan bijvoorbeeld geen gegevens bij de banken opvragen. Ook zijn ze niet meer in staat om bij een groothandel waar een zwartwerker zijn materialen inkoopt, informatie op te eisen. 'Hierdoor kan nog minder fraude worden gedetecteerd', aldus LCSR-voorzitter Heintzberger.

Informatieplicht

Probleem is verder dat bijstandsgerechtigden hun informatieplicht niet meer hoeven na te komen zodra ze verdachte zijn van fraude. Dat is het gevolg van een uitspraak van de rechtbank Rotterdam. Mogelijke fraudeurs hoeven geen uitleg te geven als er opmerkelijke transacties staan op de bankafschriften, of als er vreemde situatie worden aangetroffen bij huisbezoeken door controleurs of sociale rechercheurs.

GERELATEERDE ARTIKELEN

19-03-2015 Risico's fraude in de zorg gemeenten onder de loep

25-02-2015 Aanpak adresfraude moet 30 miljoen opleveren

29-01-2015 Meer huisbezoek tegen pgb-fraude

19-01-2015 Regels bijstand onwerkbaar

Bron: http://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/nieuws/sociaal-rechercheurs-fraude-loont.9470886.lynkx.

© Copyright 2015 Kluwer. Alle rechten voorbehouden.

BIS BenW adviezen - 8481

venster sluiten

deVerdieping
Trouw

Denk aan het milieu. Denk na voor je print!

Sociaal rechercheurs slaan alarm: Bijstandsfraude loont

Ingrid Weel

30-4-15 - 06:46 Staatssecretraris Jetta Klijnsma van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. ©

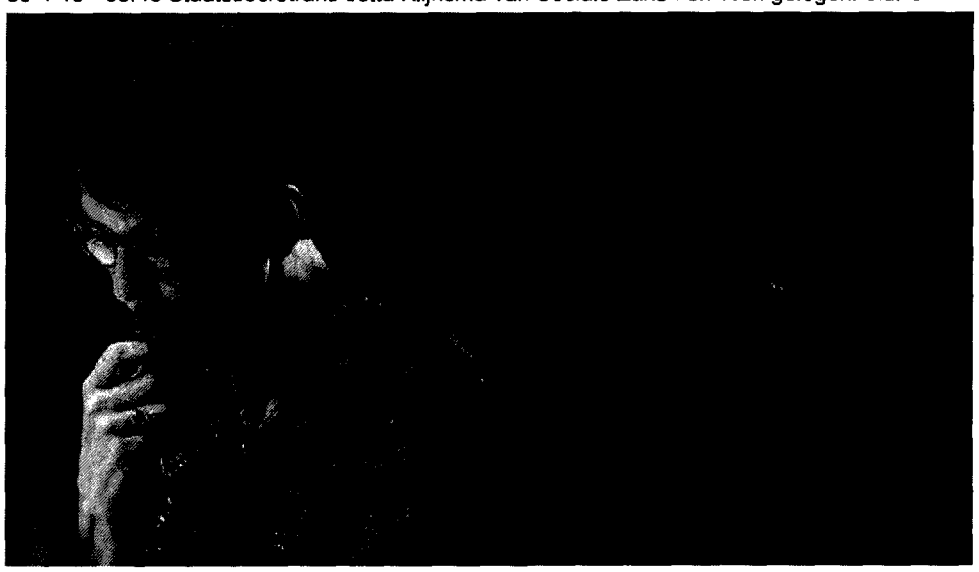

anp.

"Fraude in de bijstand loont wel degelijk", zegt Irma Heintzberger, voorzitter van het Landelijk Contact Sociaal Rechercheurs (LCSR). Gemeenten handelen bij overtredingen vaak eerst de makkelijke gevallen af waarmee kleine bedragen zijn gemoeid, en laten de grotere fraudezaken liggen. "De echte fraudeurs blijven onbestraft", meldt Heintzberger.

Volgens de sociaal rechercheurs die belast zijn met de opsporing van fraudezaken zetten veel gemeenten bij misstanden alleen de bijstandsuitkering stop. Ze starten geen onderzoek naar hoe lang de uitkering al ten onrechte is verstrekt. Dat vinden ze te duur of te arbeidsintensief. Fraude blijft zo onbestraft en onterecht verkregen uitkeringen worden niet teruggevorderd.

De rechercheurs zien ook dat enige tijd later de oplichter opnieuw een uitkering aanvraagt. Hij zegt dan dat hij niet meer samenwoont of dat hij niet meer werkt. Vaak is er niets veranderd in zijn levenssituatie. "Soms zien we een fraudeur het bij steeds weer een nieuwe gemeente proberen. Tja, de drempel is laag, er volgt immers toch geen sanctie. Fraudeurs krijgen vrij spel."

Vergissingen wel zwaarder beboet

Het LCSR heeft aan de bel getrokken bij staatssecretaris Jetta Klijnsma van sociale zaken. In 2013 is de fraudewet aangepast omdat fraudeurs strenger moesten worden aangepakt met hogere boetes, vond het kabinet. Gemeenten kregen meer bevoegdheden om bestuurlijk te

handhaven. Het gevolg is echter dat er nog nauwelijks strafrechtelijk onderzoek wordt aangevraagd.

In de praktijk zijn het daardoor vooral burgers die zich vergissen die de dupe worden van de nieuwe wet. Zij worden juist veel te zwaar beboet, bleek uit onderzoek van de Nationale Ombudsman eind vorig jaar. En de echte oplichters gaan dus veelal vrijuit.

Extra geld

Voor bestuursrechtelijke onderzoeken - waar geen rechercheur voor nodig is - heeft het kabinet onlangs nog extra geld uitgetrokken. Het ministerie van binnenlandse zaken heeft 13 miljoen euro beschikbaar gesteld voor huisbezoeken waarmee ze hopen 15.000 fraudeurs te pakken. Dat moet jaarlijks 30 miljoen euro opbrengen. Maar hiermee worden de grote jongens niet aangepakt. Heintzberger: "Hoe effectief is het ingezette 'strenge beleid' dan? Daar hebben wij grote vraagtekens bij."

De inspectiedienst van het ministerie van sociale zaken concludeerde eerder ook al dat gemeenten de nieuwe wet niet toepassen zoals was bedoeld. "Gemeenten leggen te weinig en te lage boetes op", aldus de Inspectie SZW in het rapport 'De boete belicht'. In slechts 35 procent van de gevallen wordt een boete opgelegd, terwijl volgens de fraudewet gemeenten voor elke fraudevordering een boete zouden moeten opleggen. De gemeenten zijn bang dat ze het bewijs toch niet rond krijgen, merkt de inspectiedienst op.

De Persgroep Digital. Alle rechten voorbehouden.